

La tutoria integrada a través del campus virtual

Hortènsia Curell i Gotor
Departament de Filologia Anglesa
Universitat Autònoma de Barcelona

Aquesta presentació s'estructura de la manera següent. Després d'explicitar els objectius de l'experiència, explicaré breument en què consisteixen les tutories integrades. En segon lloc, faré unes breus reflexions sobre l'ensenyament bimodal. Tercer, explicaré detalladament com ha estat aquesta experiència. Finalment, faré esment dels resultats obtinguts, i proposaré accions de cara al futur.

L'objectiu d'aquesta experiència és estudiar l'adequació de dues utilitats del Campus Virtual per dur a terme les tutories integrades d'una assignatura troncal de primer curs de Filologia Anglesa, Llengua anglesa: gramàtica descriptiva I. Es tracta d'una assignatura semestral de 7,5 crèdits, repartits de la manera següent: 4,5 cr de teoria (aula), 1,5 cr de pràctiques (aula) i 1,5 cr de tutoria integrada, que corresponen, setmanalment, a 3 hores, 1 hora i 1 hora, respectivament.

La tutoria integrada és present a totes les assignatures de les titulacions de la Facultat de Filosofia i Lletres, excepte a les assignatures de 9 crèdits. L'objectiu de la tutoria integrada és doble: la reducció de la pressió lectiva sobre l'estudiant i l'atenció individualitzada. Aquests crèdits (1,5 per semestre) no corresponen a hores de classe, sinó a hores de feina dels alumnes, més concretament, a 15 hores. Des del Deganat de la Facultat es va dissenyar una tipologia de tutories integrades, que inclou: pràctiques setmanals a l'aula amb grups reduïts d'estudiants; sortides de camp amb professor; tutorització d'un treball de camp amb seguiment setmanal per part del professor; aclariment de dubtes i reforç de qüestions, temes, idees clau; discussió de qüestions, textos, lectures, etc. amb el professor; anàlisi i correcció d'exercicis individualment o en petits grups.

De les diverses tipologies, en aquesta assignatura les modalitzats utilitzades han estat la correcció de treballs escrits pels alumnes, i la discussió de diversos temes, bàsicament proposats pel professor. El meu objectiu era que els alumnes treballessin autònomament, i alhora fer-ne un seguiment detallat i personalitzat.

Les característiques de l'ensenyament bimodal el fan especialment adequat per a aquest objectiu. En efecte, la independència de la docència del temps i de l'espai permet que cada alumne treballi al seu propi ritme i segons les seves necessitats o possibilitats. Per altra banda, en una classe força nombrosa, i en què la llengua vehicular és l'anglès, alguns alumnes se senten incapaços de parlar en públic per por de no estar a l'alçada en el seu nivell d'anglès, i els resulta més fàcil i menys amenaçador d'escriure a casa amb calma i participar al Fòrum. A més a més, donat que estem parlant d'alumnes de primer de la titulació de Filologia Anglesa, donar-los el màxim de possibilitats perquè practiquin la llengua és essencial. En una altra assignatura de primer es posa molt

d'èmfasi en l'expressió oral, i en aquesta, per complementar, en l'expressió escrita. Així doncs, els treballs que envien mitjançant el Lliurament d'arxius, així com les participacions en el Fòrum els obliguen a anar escrivint durant tot el curs, i no només a l'examen final.

Hi ha un problema en l'ensenyament bimodal que sovint és difícil de solucionar, però que en l'ús que es fa aquí del Campus Virtual queda força superat: costa molt motivar els alumnes a participar en la part virtual de l'assignatura, en bona part perquè suposa un augment de feina respecte a les assignatures totalment presencials. En aquest cas, com que la Tutoria integrada té uns crèdits propis (1,5), i, a més a més, representa el 15% de la nota final (tal com queda clarament especificat en el programa de l'assignatura), els alumnes participen força activament. L'avaluació de la feina enviada mitjançant el Lliurament d'arxius es fa com amb qualsevol altra feina escrita. Pel que fa a les contribucions al Fòrum, es proporciona als alumnes un esquema d'avaluació, en què es fa una valoració tant quantitativa com qualitativa, tal com s'especificarà més endavant.

Quan em vaig plantejar de fer servir el Campus Virtual per dur a terme la tutoria integrada d'aquesta assignatura, vaig tenir en compte el fet que es tractava d'alumnes de primer de la titulació. Això, per una banda, és un avantatge, perquè d'ençà que faig servir el Campus Virtual (1995-96) he notat un claríssim augment de l'habilitat dels estudiants per fer servir tot tipus d'eines informàtiques. Per altra banda, però, els alumnes de primer ja tenen prou novetats a les quals avesar-se com per introduir-ne una altra. Vaig dedicar tota una sessió de classe a explicar-los en què consistia el Campus Virtual, i com funcionaven les diverses utilitats, i els alumnes es van acostumar de seguida a fer-lo servir (amb comptadíssimes excepcions), i, de fet, els va semblar molt pràctic, entre d'altres coses, per estar al dia del que es va fent durant el curs encara que no puguin assistir a classe.

El que sí que va representar un problema seriós van ser els retards en la matrícula, especialment freqüents amb els estudiants de primer, ja que els estudiants no tenen accés al Campus Virtual fins que no estan matriculats. Hi va haver alumnes sense matrícula definitiva pràcticament fins al final del semestre, i això sí que va causar dificultats, concretament amb el Lliurament d'arxius. Quan un professor es troba amb alumnes no matriculats que necessiten tenir accés al Campus Virtual, el servei de suport de l'OAID respon molt ràpidament, creant un usuari nou ("alumne genèric"). El professor proporciona el nom d'usuari i la contrasenya als alumnes no matriculats, que aleshores ja hi tenen accés. Així doncs, poden consultar l'agenda, baixar-se el material docent, fer servir les tutories, etc, però si hi ha més d'un alumne en aquestes condicions, no poden utilitzar el Lliurament d'arxius per enviar la seva feina. Això ho vaig solucionar permetent a aquests alumnes que m'enviessin els treballs a la meva adreça institucional de correu electrònic, tot i que no és, ni de bon tros, la solució ideal.

Com ja he indicat abans, la part de la tutoria integrada corresponent a correcció de treballs escrits pels alumnes la vaig dur a terme fent servir la utilitat Lliurament d'arxius. Aquesta utilitat es divideix en tres fases: determinació de la feina a fer per part del professor; enviament dels treballs per part dels alumnes; correcció dels treballs per part del professor i enviament de les notes als alumnes.

A la primera fase, el professor crea una carpeta on inclou les instruccions per dur a terme la tasca assignada, així com el material necessari. La utilitat permet, a més a més, delimitar el període de temps en què es pot enviar la feina, tal com es veu a la imatge següent:

	Tutoria integrada 1 08/10/2003 al 07/11/2003 Two readings and an assignment.	
	Tutoria integrada 2 28/11/2003 al 18/12/2003 Two readings and an assignment (one reading is included and the other one is a few pages from Wardhaugh (2003)). Note: DO send it to me using Lliurament d'arxius.	
	Tutoria integrada 3 16/12/2003 al 16/01/2004 A simple and easy assignment.	

Els tres exercicis eren de tipus diferent, i tenien objectius també diversos. En el primer, assignat tot just tres setmanes després de començar el curs, els alumnes havien de llegir-se dos textos ben curts i senzills, fer una tasca molt exhaustiva de cerca de paraules al diccionari, i finalment escriure frases amb cada una de les paraules que havien trobat. Es tractava de fer-los reflexionar sobre conceptes que ells ja havien estudiat en català o en castellà al Batxillerat (polisèmia, homonímia, etc.), i aplicar-los a l'anglès. He de reconèixer que va resultar ser massa llarg, tant per a ells a l'hora de fer-lo com per mi a l'hora de corregir-lo. En el segon exercici, el text era d'un nivell més elevat, i havien d'escriure un text argumentatiu, que els alumnes van trobar força més difícil. Tenia un objectiu múltiple: que s'enfrontessin amb un text complicat, que l'entenguessin i que fossin capaços d'expressar, en un bon anglès, les seves opinions sobre el que havien llegit. En l'últim cas, es va tractar d'un simple exercici amb l'objectiu de proporcionar pràctica complementària a exercicis similars fets a classe.

Com ja s'ha dit abans, la feina feta a la Tutoria integrada representa el 15% de la nota final. Com que no em va semblar just que una feina feta molt a començament de curs pogués perjudicar la qualificació final d'un estudiant, vaig donar l'oportunitat a tots els alumnes que no estiguessin satisfets amb la nota que havien obtingut de re-escriure l'exercici, i jo el tornaria a corregir. Si bé és cert que no s'hi van acollir molts estudiants, donat que la primera tasca era molt llarga i que el grup era força nombrós, tot plegat va suposar molta feina per a mi.

A la segona fase, els alumnes envien els seus exercicis al professor mitjançant el Lliurament d'arxius. A la primera tasca, molts alumnes van tenir problemes tècnics, la qual cosa em va obligar a endarrerir la data final de lliurament més d'un cop. Les dificultats van ser de tipus diferents: alguns alumnes encara no havien activat el seu compte de correu (totalment imprescindible per tenir accés al Campus Virtual), i en d'altres casos, el servidor no responia. A la segona i tercera tasques, però, aquests problemes tècnics van quedar superats gairebé totalment.

A la tercera fase, la de correcció, em vaig trobar amb moltes dificultats tècniques. En primer lloc, jo sóc usuària de Netscape 7.1, en el qual no es possible d'obrir els arxius directament, sinó que s'han de descarregar al disc dur. Té l'inconvenient afegit que el nom de l'arxiu que l'ordinador dona per defecte té l'extensió .doc.jsp, amb la qual cosa s'ha de canviar el nom de tots els arxius manualment, operació francament farragosa. Una manera clara de resoldre aquest problema, lògicament, és canviar de navegador, i usar l'Explorer, per exemple. El segon problema és que un cop llegit i avaluat l'exercici, es pot enviar la nota a l'alumne fent servir Lliurament d'arxius, amb un petit comentari, i al Campus Virtual queda una llista amb totes les qualificacions. Però, així que s'envia la nota, l'arxiu desapareix del Campus Virtual, o sigui que el professor es queda sense cap còpia en cas que l'alumne vulgui fer alguna reclamació. Així doncs, jo he descarregat tots els arxius que m'han enviat els meus estudiants. En tercer lloc, en ser exercicis escrits en anglès per alumnes de primer que sovint tenen greus problemes de llengua, no resulta factible en absolut enviar simplement uns quants comentaris sobre la feina. Jo m'he vist obligada a imprimir tots els arxius (amb el consegüent esforç tant econòmic com de temps que això representa), i fer la correcció sobre paper. De cara al curs que ve, tinc intenció d'utilitzar el programa Markin 3.1, que permet, d'una manera força senzilla, corregir a la pantalla de l'ordinador el nivell de llengua dels treballs dels alumnes, a més a més del contingut.

La valoració global de l'eina Lliurament d'arxius, no obstant els problemes esmentats, és altament positiva: aquells alumnes per a qui l'ús de la informàtica és encara una dificultat s'han acostumat a fer-la servir i li han perdut la por. Això els servirà tant per la seva vida acadèmica com per a la seva futura vida professional.

Pel que fa a la part de la Tutoria integrada destinada a discussió de temes, l'eina emprada ha estat el Fòrum. No n'hem fet pas un ús molt extens, per dos motius. Per una banda, en ser una assignatura de primer, ni el temari és el més adequat per a obrir grans temes de debat, ni els alumnes estan prou preparats per participar-hi. Per altra banda, era la primera vegada que jo ensenyava aquesta assignatura, i, per tant, tampoc no he pogut organitzar amb prou eficàcia els temes de discussió. De tota manera, el vam fer servir a final de curs per resoldre dubtes mentre els estudiants preparaven els exàmens. Em va semblar, i els alumnes hi van estar d'acord, que resultaria molt útil de fer servir el Fòrum per a aquesta qüestió, especialment per a aquells alumnes que viuen lluny de la universitat i així s'estalvien de desplaçar-se expressament per parlar amb el professor. A més a més, sovint es dona el cas que els dubtes es repeteixen, i, per tant, per al professor resulta molt més pràctic penjar les respostes al Fòrum, i així tots els estudiants hi tenen accés.

El Fòrum és una eina didàctica molt útil, per diversos motius. Primer, permet als alumnes per als quals parlar en públic, i en anglès, és molt traumàtic participar en discussions en les quals poden tenir coses molt interessants a dir. Segon, obliga els alumnes a escriure durant tot el curs, fent contribucions petites que són més fàcils d'estructurar. Tercer, possibilita la discussió de temes no centrals del temari, o que han despertat la curiositat dels alumnes, sense perjudicar el compliment del temari, aspecte molt important en una assignatura troncal de primer curs.

Per tots aquests motius, és important motivar la participació dels alumnes, cosa que no sempre resulta fàcil. En aquest sentit, es reparteix als alumnes un full d'avaluació, adaptat lliurement del document que utilitza Carles Arús a la seva assignatura Bioquímica dels Teixits (proporcionat per l'autor durant la primera edició el curs Eines i metodologia per a entorns bimodals d'aprenentatge, organitzat per l'OAID - febrer-març 2003). En aquest document s'explica que cada contribució al Fòrum valdrà 1 punt, i s'estableix un sistema de puntuació qualitativa que va de l'1 al 5, amb exemples de cada puntuació. L'avaluació final es calcula dividint la nota qualitativa entre la nota quantitativa. També he trobat molt útil establir uns períodes concrets per a la discussió de cada tema, deixant clar que les contribucions fora de termini no seran avaluades.

En general, l'experiència de fer servir les utilitats Lliurament d'arxius i Fòrum per dur a terme la Tutoria integrada de l'assignatura Llengua anglesa: gramàtica descriptiva I ha estat altament positiva. En aquesta valoració hi coincidim tant el professor com els alumnes. Ara bé, un cop fet el balanç, és clar que cal introduir-hi certes millores. Primera, planificar i establir clarament els terminis d'execució de cada un dels exercicis que s'hauran d'enviar mitjançant el Lliurament d'arxius. D'aquesta manera, els alumnes sabran des de començament de curs la feina que tindran i es podran organitzar millor la feina. Aquest curs, donat que era la primera vegada que jo ensenyava l'assignatura, he anat programant les activitats sobre la marxa. Segona, solucionar els problemes informàtics amb la descàrrega i posterior correcció de la feina enviada pels alumnes (ús d'un altre navegador i utilització d'un programa de correcció com el Markin 3.1). Tercera, minimitzar al màxim els problemes amb què s'han trobat els alumnes per fer servir el Campus Virtual a començament de curs, en tot allò que estigui al nostre abast. Quarta, fer un ús molt més ampli i ric del Fòrum, a base d'introduir-hi molts més temes de discussió.